

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízдила a soudců JUDr. Kateřiny Šimáčkové, JUDr. Milady Tomkové, JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D., a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **L. A.**, zastoupené JUDr. Karlem Sochořem, advokátem, se sídlem Na Hradbách 2632/18, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 11. 2007, č. j. OAM - 1 - 829/VL - 10 - 11 - 2007, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 3. 2009, č. j. 63 Az 111/2007 - 95,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 3. 2009, č. j. 63 Az 111/2007 - 95, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalobkyně, arménská státní občanka, přicestovala spolu s manželem dne 23. 10. 2007 do České republiky a dne 28. 10. 2007 podala žádost o mezinárodní ochranu. V žádosti uvedla, že je arménské národnosti a že v Arménii nechce žít, neboť tam měla problémy kvůli svému synovi A., který finančně podporoval televizní kanál A1 - Plus, následkem čehož ho začaly ohrožovat nějaké osoby takovým způsobem, že se musel začít skrývat a následně opustit zemi. Pozornost těchto osob se tak obrátila na žalobkyni, kterou sledovaly, ptaly se na syna a vyhrožovaly jí, a na jejího manžela, kterého dvakrát fyzicky napadly. Proto se žalobkyně nakonec rozhodla i s manželem z Arménie odjet. V pohovoru pak žalobkyně tyto své problémy v zemi původu dále rozvedla. Uvedla především, že osoby, které je v Arménii pronásledovaly, byly policisté, což z její předchozí výpovědi (žádost o udělení mezinárodní ochrany či vlastnoručně psané důvody) nevyplývalo.

Žalovaný neudělil žalobkyni mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). Své rozhodnutí zdůvodnil tím, že žalobkyně v průběhu správního řízení neuváděla žádné skutečnosti, na základě kterých by bylo možno učinit závěr, že vyvíjela ve své vlasti činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod. Vzhledem k tomu správní orgán nedospěl k závěru, že žalobkyně je pronásledována

pro uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu. K posouzení příběhu žalobkyně správní orgán využil zprávu Ministerstva zahraničí Spojených států amerických ze dne 6. 3. 2007, o dodržování lidských práv v Arménii za rok 2006 (dále jen „Zpráva MZV USA“) a informaci Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 26. 1. 2007, č. j. 103008/2007 - LP (dále jen „Informace MZV ČR“). Žalovaný nejprve posoudil poměry v Arménii, co se týče svobody projevu a tisku, k čemuž využil Zprávu MZV USA, ze které vyvodil závěr, že vzhledem k tomu, že stanice A1 - Plus již od roku 2003 nemohla vysílat a ovlivňovat tak veřejné mínění, není pravděpodobné, že by státní orgány měly zájem se v takové věci angažovat. Žalovaný pokračoval tím, že zpochybnil věrohodnost výpovědi žalobkyně, a to na základě rozporů mezi výpovědí žalobkyně při pohovoru a jí poskytnutými informacemi při podávání žádosti o udělení mezinárodní ochrany, neboť v pohovoru označila osoby, o kterých dříve mluvila jako o „neznámých osobách“, za policisty. Další nesrovnalosti žalovaný našel, když porovnal výpověď žalobkyně a jejího manžela, který žádal o mezinárodní ochranu spolu s ní, a dospěl k závěru, že *„výpovědi obou se odlišují natolik, že popírají jakoukoliv možnost společného prožitku“*. Žalovaný dále příběh žalobkyně zpochybnil, když uvedl, že není možné, aby osoby, na kterých mají státní orgány eminentní zájem, nechaly legálně a bez potíží vycestovat. Žalovaný upozornil také na to, že institut mezinárodní ochrany slouží až pro ty případy, kdy není možno využít institutů vnitrostátní ochrany. Ze zpráv o zemi původu žalobkyně navíc vyplývá, že žalobkyně měla možnost požádat o ochranu státní orgány a případně si stěžovat na jejich postup. Žalobkyně těchto prostředků však nevyužila, nenaplnila tak podmínku vzniku nároku na azyl. Neudělení doplňkové ochrany pak žalovaný zdůvodnil tím, že vzhledem k nevěrohodnosti příběhu žalobkyně a faktu, že vycestovala do ciziny legálně, nepovažuje žalobkyní tvrzené obavy za věrohodné a opodstatněné.

Žalobkyně brojila proti tomuto rozhodnutí žalobou ke Krajskému soudu v Ostravě, ve které namítala, že správní orgán se v předcházejícím řízení dopustil řady pochybení; především nevyšel ze spolehlivě zjištěného stavu věci, když si neopatrnil dostatečné a reprezentativní množství zpráv o zemi původu a s těmi, které měl v řízení k dispozici, pracoval neodborně a účelově. Žalobkyně také upozornila, že žalovaný mohl některé zprávy účelově nepoužít, ačkoliv je měl k dispozici. Žalobkyně se svojí žalobou bránila také tomu, že jí správní orgán znevěrohodňuje a že v řízení činí závěry také na základě svých ničím nepodložených dojmů, např. že osoby, které žalobkyně označila za policisty, jsou spíše příslušníci ilegálních struktur. Ve své žalobě dále tvrdila, že skutečnosti jí uváděné jsou podřaditelné pod § 12, §14 a §14a zákona o azylu. Žalobkyně má za to, že byla ve své vlasti pronásledována pro uplatňování politických práv, neboť na ní bylo pohlíženo jako na člověka podporujícího stanici A1 - Plus a díky tomu měla ve své vlasti takové problémy. Uvedla také, že žalovaný měl zvážit také to, zda není na místě udělení doplňkové ochrany, neboť ze zpráv o zemi původu je zřejmé, že by byla ihned po návratu do vlasti vyslýchána tajnou policií a „vědělo by se o ní“.

Krajský soud v Ostravě svým rozsudkem ze dne 31. 3. 2009, č. j. 63 Az 111/2007 - 95, žalobu zamítl s odůvodněním, že v řízení nevyšlo najevo, že by žalobkyně opustila zemi původu z důvodů, že by byla pronásledována pro uplatňování politických práv a svobod, ani ze strachu z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině, nebo zastávání politických názorů. Soud dospěl k závěru, že skutečnost, že se žalobkyně v zemi původu obává soukromých osob, které pátraly po jejím synovi, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu, tím spíše, když se ani nepokusila zajistit ochranu svých práv u arménských státních orgánů či nevládních organizací. Soud dále uvedl, že žalobkyně nespĺňuje ani podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, neboť v řízení nevyšlo najevo, že v jejím případě jsou důvodné obavy, že pokud by byla vrácena do státu, jehož je státní občankou, hrozilo by jí skutečné nebezpečí vážné újmy. Žalobkyně sice v pohovoru uvedla, že by jí v případě návratu do země možná zabili, ale neuvedla konkrétní

důvod, proč se toho obává. K námitkám žalobkyně týkajícím se dodržování procesního předpisu žalovaným v řízení o udělení mezinárodní ochrany krajský soud uvedl, že je neshledal důvodnými, neboť z obsahu spisu je zřejmé, že žalovaný se žádostí žalobkyně zabýval odpovědně a svědomitě a ve svém rozhodování vycházel ze spolehlivě zjištěného stavu věci. Nakonec krajský soud pro úplnost dodal, že ačkoliv ve věci nařídil opakovaně ústní jednání, žalobkyně se k němu nedostavila a sdělila soudu, že je nemocná. Ústní jednání tedy nakonec proběhlo dne 31. 3. 2009 bez přítomnosti žalobkyně. Mimoto žalobkyně zaslala soudu dokumenty v arménském jazyce jako důkaz, že se její příbuzní stali oběťmi násilí. Ačkoliv krajský soud vyzval žalobkyni, aby uvedla, čeho se listiny zejména ve vztahu k její osobě týkají, žalobkyně to soudu nesdělila, jen se s ohledem na svůj zdravotní stav dovolávala humanity českého státu.

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadla rozsudek č. j. 63 Az 111/2007 - 95 ze dne 31. 3. 2009 včasnou kasační stížností, ve které požaduje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek zrušil v části I. výroku a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. V kasační stížnosti stěžovatelka uvedla kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), neboť namítala, že původní řízení před správním orgánem bylo poznamenáno závažným pochybením, pokud došlo při posuzování skutkových otázek k tomu, že stěžovatelčiným tvrzením nebyla věnována náležitá pozornost. Podle stěžovatelky tak byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem, a to způsobem, který mohl ovlivnit zákonnost celého řízení. Stěžovatelka spatřuje další kasační důvod v nepřezkoumatelnosti rozhodnutí dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. pro nedostatek důvodů rozhodnutí krajského soudu, když uvedla, že krajský soud pochybil, když se jejími námitkami vypořádal pouze kuse odkazem na listiny.

Ve svém vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný správní orgán popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť jeho rozhodnutí a stejně tak i napadený rozsudek krajského soudu, byly podle jeho názoru vydány v souladu s právními předpisy. Žalovaný trvá na tom, že zjistil náležitě skutkový stav věci, žádost stěžovatelky náležitě posoudil a opatřil si dostatečné množství reprezentativních informací o zemi původu. Na základě výše uvedeného navrhl zamítnutí kasační stížnosti jako nedůvodné.

Nejvyšší správní soud se kasační stížností zabýval nejprve z hlediska splnění formálních náležitostí. Konstatoval, že stěžovatelka je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byla účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.). V kasační stížnosti, kterou podala včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), uplatňuje přípustné důvody podle § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. Podmínka povinného zastoupení právním zástupcem ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. je také splněna. Kasační stížnost je tedy přípustná.

Nejvyšší správní soud dále zjišťoval, zda kasační stížnost splňuje požadavek na ni kladený v § 104a s. ř. s., tedy že svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. V případě, že by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. K otázce přijatelnosti kasační stížnosti, a tudíž výkladu pojmu „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, se Nejvyšší správní soud podrobně vyjádřil ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS. Dle tohoto usnesení je kasační stížnost přípustná: 1) ohledně právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, 2) ohledně právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny odlišně, 3) v případě potřeby změnit výklad určité právní otázky dosud řešené správními soudy jednotně (tzv. judikатурní odklon) a 4) v případě, kdy by bylo v napadeném rozhodnutí správního soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná, neboť spadá pod čtvrtý důvod přijatelnosti - krajský soud se v předcházejícím řízení dopustil pochybení, která mohla mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatelky.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v rozsahu vymezeném v § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu z důvodu nedostatku odůvodnění. Pokud by totiž Nejvyšší správní soud shledal tuto námitku důvodnou, zrušil by rozsudek krajského soudu již jen pro tuto skutečnost bez ohledu na důvodnost druhé kasační námítky.

Stěžovatelka ve své žalobě proti rozhodnutí žalovaného o neudělení mezinárodní ochrany a dále v soudním řízení namítala mnoho zcela konkrétních pochybení, jichž se měl správní orgán v řízení dopustit. Uváděla např. že nesouhlasí se závěry správního orgánu, kterými znevěrohodňuje její výpověď, napadala způsob, jakým žalovaný v řízení používal zprávy o zemi původu, namítala, že žalovaný nezjistil náležitě skutkový stav věci, když si nedohledal reprezentativní množství zpráv z různých zdrojů, ale používal jen zprávy jednoho typu (zprávy ministerstev zahraničí). Krajský soud žalobu zamítl, aniž by se těmito námitkami, které navíc vzbuzují pochybnosti o správnosti názoru správního orgánu, konkrétněji zabýval, tedy aniž by skutečně „přezkoumal“ správnost rozhodnutí žalovaného v rozsahu namítaném stěžovatelkou, případně i doplnil dokazování, pokud z předchozího řízení nevyplývají k námitkám stěžovatelky jednoznačné závěry. V rozsáhlém odůvodnění se krajský soud mimo rozsáhlé citace zákona o azylu námitkám stěžovatelky věnoval jen v několika krátkých odstavcích, které velmi obecně uzavřel s tím, že se ztotožňuje se závěrem žalovaného, který se žádostí stěžovatelky zabýval odpovědně a svědomitě. Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu však vyplývá, že toto není dostatečné a že takové rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. K tomu Nejvyšší správní soud odkazuje např. na svůj rozsudek ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, uveřejněný pod č. 689/2005 Sb. NSS, kde uvedl, že *„není-li z odůvodnění napadeného rozsudku zřejmé, proč soud nepovažoval za důvodnou právní argumentaci účastníka řízení v žalobě a proč žalobní námitky účastníka považuje za liché, mylné nebo vyvrácené, nutno pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. zejména tehdy, jde-li o právní argumentaci, na níž je postaven základ žaloby.“*

Nejvyšší správní soud dále konstatuje, že nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu pak vyplývá i z dalších jeho pochybení, kterých se v řízení dopustil. Z rozhodnutí není například patrné, jak krajský soud dospěl k některým svým závěrům, když v rozhodnutí neuvedl také úvahy, které ho k nim přivedly. Není například možné v jednom odstavci uvést, že stěžovatelka považovala osoby, kterých se ve své vlasti obávala, za policisty, a následně věc uzavřít s tím, že obava ze soukromých osob není bez dalšího důvodem pro udělení azylu. Pokud soud uvede dvě informace, které si navzájem odporují, a na jedné z nich staví, aniž by svoji preferenci ozřejmil, je jeho rozhodnutí v této části nepřezkoumatelné.

K nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku krajského soudu přispěla i skutečnost, že krajský soud se v rozhodnutí nijak nevypořádal se skutečností, že stěžovatelka předložila cizojazyčné písemnosti, které měly dokládat tvrzení, že kvůli její rodině mají v Arménii problémy jejich přátelé.

Vzhledem k výše uvedenému nezbylo Nejvyššímu správnímu soudu než zrušit rozsudek krajského soudu a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

Jelikož stěžovatelka uspěla s námitkou nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu, Nejvyšší správní soud se již nezabýval a ani zabývat nemohl hmotně-právní podstatou věci ani druhou stížní námitkou uplatněnou stěžovatelkou. Z povahy věci vyplývá, že toto je možné pouze u věcně přezkoumatelného rozhodnutí.

Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). Na krajském soudu tedy nyní bude, aby řádně posoudil stěžovatelkou napadené správní rozhodnutí žalovaného v rozsahu všech námitek uplatněných stěžovatelkou, odstranil další vady svého rozhodnutí a doplnil dokazování v otázkách, k nimž z dosavadního řízení nevyplývají jednoznačné závěry. Přitom by však krajský soud měl zvážit rozsah doplnění dokazování tak, aby nenahrazoval činnost správního orgánu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2005, č. j. 5 Afs 147/2004 - 89, publikovaný pod č. 618/2005 Sb. NSS).

V novém rozhodnutí ve věci krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. listopadu 2009

JUDr. Bohuslav Hnízdl
předseda senátu